

Glasba v baroku

Dragi učenci, novo in zadnje obdobje, ki ga bomo v tem šolskem letu spoznali je obdobje baroka. To je umetnostno obdobje od približno leta 1600 do leta 1750. Če za renesanso pravimo, da je bila obdobje vokalne glasbe, je barok ravno obratno – obdobje instrumentalne in vokalno-instrumentalne glasbe. Razlog je dokaj preprost, kajti v obdobju renesanse so si številne takratne evropske dežele s pomočjo trgovine in prekomorskih kolonij pridobile neizmerno bogastvo, ki se je odražalo predvsem v arhitekturi, stavbarstvu (razkošne palače), modi, umetnosti in tudi obrtništvu, kar je pripomoglo k bliskovitemu razvoju glasbil in njihovi uporabi. Ampak po vrsti, najprej, da boste lažje razumeli glasbo tistega časa si najprej oglejmo dogajanje okoli nje.

Zaradi bogastva je bila takrat arhitektura, kot stavbarstvo in obrtnišтво v razcvetu.

Katedrala svetega Pavla (London)

St. Petersburg

Dunaj

Versailles (Francija)

Če pogledamo palače od blizu, opazimo veliko na njihovih fasadah veliko okraskov ki jim pravimo ORNAMENTI:

Podobno veliko okraskov najdemo tudi pri takratnih oblačilih:

Tudi življenje navadnih ljudi v tistem času je bilo zanimivo. Več si preberi v naslednji povezavi:

https://dijaski.net/gradivo/zgo_ref_barok_03_kako_so_ziveli

Tudi v glasbeni umetnosti se je barok odražal z okraski. Glasbenim okraskom pravimo trilčki:

<https://www.youtube.com/watch?v=qCcC7n2mOC0>

<https://www.youtube.com/watch?v=w6ZTZete3dI>

Mnogi vladarji, mogočnejši, bogata mesta, so si poleg razkošnih palač omislili tudi lastne orkestre. Predvsem godalne, ki so jim popestrili življenje. Takrat je nastala tudi opera, ki je združevala vse takratne umetnosti v eni hiši. Najprej se je pojavila v Italiji (Firence, Benetke) in se kmalu razširila po vsej Evropi. Poleg oper se je glasba izvajala še v cerkvah in palačah. Namenjena pa je bila predvsem visokemu sloju ljudi za razvedrilo in zabavo.

Položaj glasbenika je bil v tistem času slab. Imeli so ga za obrtnika in bili so podrejeni kot služinčad. Cenjeni so bili le virtuozi – glasbeniki, ki so izjemno obvladovali svoj inštrument.

Prisluhnite virtuozu baročne glasbe in sodobni virtuozni pianistki:

https://www.youtube.com/watch?v=46w3KOy_ros

https://www.youtube.com/watch?v=-HcKrd3K8_A

Bogastvo, ki se je odražalo v tem obdobju je prinesla tudi razvoj srednjega razreda prebivalstva, tako, da so si le ti lahko privoščili nakup glasbila. Običajno godalnega. To pa predvsem zato, ker so se tudi takrat radi sproščali ob poslušanju in izvajanju glasbe. Ker seveda še ni bilo radijskih sprejemnikov je bil edini način sproščanja ob glasbi, da gredo v gledališče, operno hišo, cerkev ali pa si sami doma zaigrajo. Tako so se razvili tudi novi glasbeni inštrumenti in obrtniki, ki so jih izdelovali so cenjeni še danes. Najbolj znani so Italijani; Antonio Stradivari, Francesco Rugeri, Nicolo Amati, vsi doma iz Cremona. Iz spodaj navedenih glasbil so se razvila glasbila, ki jih uporabljamo še danes (viola, violončelo, pavke, oboa, klavir...)

Oboa d' amore

Viola da gamba

Baročne pavke (timpani)

Baročna trobenta

Viola d' amore

Čembalo (hapsikord)

In še cela vrsta drugih glasbil.

Z razmahom inštrumentalne glasbe, so se pojavile tudi nove glasbene oblike. Poleg omenjene opere (ki je vokalno-inštrumentalna) je zelo pogosto izvajana oblika imenovana – koncert.

To je skladba za enega ali več solističnih glasbil in godalni orkester. Če je solističnih glasbil več se imenuje oblika »concerto grosso« (veliki koncert).

<https://www.youtube.com/watch?v=DUDhxZKUvEg>

V celotnem razvoju glasbe je bil ples sestavni del muziciranja, predvsem posvetne glasbe. Tudi barok ni bil izjema. Tako se je v baroku razvila glasbena oblika imenovana SUITA. Gre za ciklično (sestavljeno iz več delov) skladbo, pri kateri si deli (stavki) delijo različne ritme in glasbene značilnosti takratnih in prejšnjih plesov, ki so se pojavljali v Evropi. Eden tel plesov se imenuje francoski ples Badinerie:

<https://www.youtube.com/watch?v=Kl6R4Ui9blc>

... ali pa Menuet:

<https://www.youtube.com/watch?v=cUe7vYPggns>

... ali pa:

<https://www.youtube.com/watch?v=epmG43H9D98>

Iz obdobja renesanse smo spoznali glasbeni obliki motet in madrigal. Obe vokalni glasbeni obliki imata v baroku nadaljevanje v oratoriju in kantati.

Kot motet v renesansi ima tudi v baroku oratorij liturgično (cerkveno) vsebino. Poglavitna razlika med njima je ta, da je motet vokalni, oratorij pa vokalno-inštrumentalni.

<https://www.youtube.com/watch?v=rMDRopXHfaY>

Enako razmerje velja za madrigal in kantato. Oba imata posvetno vsebino, saj pripovedujeta o stvareh, ki so se dogajale po svetu. Najbolj pogosto pripovedujeta o ljubezni in naravi.

<https://www.youtube.com/watch?v=CwGWocp80-o>

Kot ste opazili, so pri kantati nastopili tudi vokalni solisti, saj se baročni obliki od renesančnih razlikujeta tudi v tem, da se inštrumentalni zasedbi pridružijo tudi solisti (običajno pevci; sopran, alt, tenor in bas). Poleg tega sta pa kantata in oratorij ciklična, saj sta sestavljena iz več kratkih delov, ki skupaj tvorita precej daljšo skladbo, kot pa sta motet ali madrigal.

Toliko za ta teden.

Prihodnji teden pa se bomo poglobili še o baročni operi in skladatelju Claudiu Monteverdiju.

Če pa želite imeti še boljšo predstavo o baroku si lahko ogledate naslednje filme:

The King Is Dancing

Don Quixote

The Triumph of Love

Artemisia

Bodite zdravi in lep teden vam želim.

Matevž Goršič